

**A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSEG
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.**

Indult BÉTSBŐL Pénteken 9. Mártziusban 1792.

Belső Tudósítások.

A' múlt Kedden, u. m. ezen hónapnak 6-dikán estvéli 7 órakor tartaték az ő Felsege Tsászari Királyi halotti pompás temetése. A' Testet az *Augustinusok* Templomából következő rendel viették, a' szokás szerint, a' Kaputzinusokhoz, a' maga Ts. Kir. nyugvó helyére: Elöl megyen vala egy Sereg vasas Lovaság — az Ispotály-béli Szegénység — — minden Szerzetesek a' magok rendjek és rangjok szerint égő viaz - gyertyákkal — minden külső és belső Városbéli Plébániák — a' Város Magistrátusa — az Alsó Auszriai Ország Táblája — az eddig vólt N. Birodalombéli Kantzelláriának Tanátsofsi — minden itt lévő F. Udvari Kantzelláriák és más *Dicasteriumok* minden külmb.

külömbőség nélkül fekete gyászba és palástal — legelől pedig mennek vala gyász ruhában, az árván maradott Ts. Kir. Udvarnak minden emberei. — Mig ezek ilyen rendel a' Kaputzinusok Templomáig érkeztenek volna, addig a' főbb emberek, a' Ministerek, Kamarások, Titkos Tanácsosok, a' Dámák, a' *Magnificus Rector*'s t. a' Templomba bégyülekeztenek. — Itt valának már a' testnek elérézése előtt: a' Felséges ujj Király és Királyné, a' Palatinus és fő Hertzeg *Josef*; kik az ő Felsége tetemeinek meg-szenteltetésén jelen valának. — A' *Josef* utzájától fogva egészen ezen Templomig magoss fa-tartókon függő égő métsék világosittanak vala, és ezek mellett 2 felől fegyverben állott Gránátérosság tsinál vala egy utzát, mellyen a' temetési pompa minden tolyongás nélkül véghez mene. — A' Kaputzinusok Temploma előtt paráderoz vala 1 Batalion Gránátérosság és 2 Svadrom vasas Katonaság. — Mint egy 7 óra tályban vitették a' Test egy minden felöll üveges, fekete posztos, 6 lovas Udvari gyászos szekéren a' Templomig. — Itt mennek vala 2 hintók leg-elől, ezt követték más 3 Udvari szekerek az Udvari Kamarás szolgálakkal és Fourirokkal. Ez után mene azon 6 lovas Udv. Gála szekér, mellyben a' 3 Tsászári Királyi Testörző Sergek' Fő Kapitányai ülnek vala — és ezeket követik vala a' többi Udvari Gála szekerek-is, mellyek a' testet, a' több fő Udvari személlyeket, a' Ts. Királyi tzimereket, jegyeket viszik vala — és ezek körül a' F. Ts. Királyi Testörzők, gyalog és lóháton meg-fordított kardal mennek vala. — A' Templomba érkezvén a' test, a' Bétsi fő Püspök és Kárdinális, sok Püspököknek és fő Papoknak jelen létebben véghez vivé a' maga szent Czérémoniáit, és a' test a' maga nyugodalmára tétették. — 3 napok alatt, 12 órától fogva 1-ig, reggel pedig 9-től fogva tizedfélig, minden külső és belső Városbéli harangok gyászos hangon szollanak vala. — Az Udvari Gyász a' múlt Kedden öltöztették-fel és tart 6 hónapokig. Az első 7 hetek alatt egész Udvari

vari gyászszal lesznek mind a' Gavallérok, mind a' Dámák — az után az ugy nevezett fél gyászszal. — Szivbéli fájdalmok között gyászol az egész meg-sebhetett Ts. Kir. Udvar, és a' mi F. Palatinusunk tsak nem vigasztalhatatlan. — A' F. özvegy Tsászárné ezen véletlen szomorú történet után oly roszszúl kezdett lenni, hogy tegnap előtt dél-előtti 10 és 11 óra között az utolsó Kenetbéli Szentséggel-is el-készítettett vala titkon; de már most, ugy értyük, hogy jobban vagyon ezen Kegyelmes édes Anyánk. — — Várjuk a' *Toskánai* Fő Hertzeget Bétsbe. — Várjuk meg-hólt Kegyelmes Királyunk Testvérét *Kristina* fő Hertzeg Alsószonyt *Austr. Belgiumból*. — Hogy a' mi F. Királyunk I-ső *Ferentz* (Tsak Magyar Király első; de 2-dik *Ferentz* R. Tsászár lélzen) a' maga eddig vólt fő Udvari Mesterét *Gr. Kollorédót* a' maga Kabinét és *Konferens* Ministerévé tette légyen, egy hozzá botsátott igen szép tulajdon Keze-irása által, a' bizonyos — és halhatatlan emlékezetü Fejedelmünk II-dik *Josefnek* is *Knecht* nevü Kabinét Titoknakját, ujra ezen hivatalba állította. — — Gróf *Lámberti* és *Rollin* Oberstereket, mint hajdoni Tanítóit Generálisokká tette. — Fáradhatatlan az ujj Fejedelem a' maga Birodalmának igazgatására nézve. Éjjel napal pennát forgatt a' maga Kabinétjában kezében, és sokszor szemléltetik H. *Kaunitzhoz*, a' Státus nagy Attyához által menni. — Azt az ugy nevezett Kontrallorságot, melly szerint meg-hólt Fels. Urunk nem régi rendeléséből 2 Udvari Tanácsosok minden Dikasteriumokba mikor tettett bé-mehettek, ezeknek Prothokolumaikat vizsgálhatták 's t. mostan Uralkodó F. Urunk el-törölte.

Az a' közönséges hir, hogy az Uralkodó H. *Eszterházit* rendelte vólna ő Felsége Követül a' mostani esendő Tsászári valószttásra; melly ha igy van, nagy ditsőségére szolgál Nemzetünknek. — A' mit már ez előtt mint nem egészen bizonyost irtunk vala, hogy t. i. a' Bétsi Udvari Kantzelláriákon lévő Tisztviselőknek a' magok élelmekre tartozó

dolgokat minden Harmintzad nélkül bé-lehefsen hozni Bétsbe; már most bizonyosan irhatjuk, hogy ez igaz; mindazonáltal kinek kinek rangjához határozott mérték szerint p. o. egy *Prézes* csak 100 akó bort hozhat maga számára harmintzad nélkül melyről kinek kinek tzedula adatik.

Egy vitézül viaskodott Pallás Bajnokja.

Minthogy a' Hazabéli N. ifjúságnak jó nevelésétől és tanulásától függ az egész Hazának boldogsága — és minthogy a' jó erkölts a' jól formált szív és Tudomány, a' valóságos Nemesség, és az a' közönséges Haza Kintse, melly az azt birónak még halála után - is meg-marad — nem álhatom, hogy tegnapi bámulásig esett tapasztalásommal Nemzetem örömére fel ne ditsekedjem.

Egy mind külső mind belső-képpen Nemes nevendék Urfiatskának Mélt. Udv. Tanátsos *Zejk* Ur ō Nga *Dániel* nevű Urfijának vala tegnap dél-előt-ti 10 órától fogva, délutánni 2 óráig tanulásbéli probája. Jelen vala itten az egész F. Udvari Erdélyi Kantzelláriának szine, az egész Erdélyi Deputáció, F. M. L. Grof *Vartensleben*, és sok mások mind a' két Nemből. Egy idejére nézve tsupa gyermek Urfiatskától előre mit várhatunk vala, ki ki gondolhatja. Fel áll azonban a' mi Kedves Urfiatskánk a' próba köre, és egy rövid de fontos Deák beszédje után a' *Dogmatica és Morális Theologiából*, a' Deák *Litteráturából*, az *Universális Historiából*, a' *Mathesisnak* bizonyos részeiből, nevezetesen a' Geometriának 2 részeiből, a' Magyar Historiából, a' most Uralkodó F. I-ső *Ferentz* Királyig, a' földnek *Mathematica*, *Politica* és *Fisika* szerint való állásából és el-osztásából, a' rajzolatból 's t. egy olyan probát mutata, melyről a' jelen valók közzül sokan azt valják, hogy az ötlet tanított Udvari Mesterétől - is ennél többet nem várhatnak vala. Elöttem nagy emberek előtt - is mutskos a' hizekedés; annál-is inkább egy idejére nézve tsupa gyermek előtt hizekedni nem kenyerem, de

de még-is most meg-vallani kéntelenittetem, hogy a' ki az Oskolákban meg-vénöltem, ennyi idejü ifjutól ennyi Tudományt, és olly tisztán soha sem hallottam. Ha a' meg-nevezett Urfinak tudománya így fog testével együtt nevedni, erköltse, 's szive formáltatni, nagyot remélhet idővel belöle Hazája. Udvari Mestere és nevelője pedig Titt. *Mihályi* Ur az első Urfit nevelők és Tanító-Mesterek székében érdemel helyet magának. A' jelen lévő idegeneknek is, annál is inkább M. Kedves Szüléinek melly érzékeny gyönyörűség a' reménységgel tellyes nevendék ifjú' próba köven való példás állása, alig lehet ki-mondani.

Az Erdélyi Kormányzék mellett lévő K. Titoknak Gr. *Bethlen* Gergely Ur ö Nga Hites-társúl valóztotta magának a' Báró *Bánffy* György Ur ö Nga *Susánna* nevü igen kellemetes kedves Kissaszonyát. A' hittel való öszve köttetés már meg-esett, a' Lakadalam pedig *Gergely* napján fog tartatni. — Minthogy az Uralkodó *Likhtestein* Lajosnak semmi maradéka nintsen, tehát ennek testvére *János* házasodik, és a' Birodalmi vólt V. Kanzellárius H. *Kollarédónak* vészi Leányát. — A' Pruszszus Királynak Generálja, ama nevezetes *Bischovszverder* Bétsben vagyon.

A' melly nap F. II-dik *Leopold* Királyunk halála történt, azon éttzaka a' Bétsben lévő Török Követ minden embereivel együtt egész éttzaka fennmaradott, és a' *Mahumed* szokása ízerint olly nagy lármával imádkoztanak virrattik, hogy a' körül lakók bámúlják vala. Ezen szép és buzgó történetből itéld meg mind ötet, mind magadat!

Nagy - Györből Kos Havának 4-dikén. — *Kedves Kurir!* — Mit itélsz e' következő történetről? Ezen mi kis Megyénknek, egy *Gömörö* nevezetü Falujában történik, hogy a' több Köz-birtokosok közzül, egy Fő Méltóságnak valami pörlekedése támod, ottah lakó Jobbágyival. Minn, minn nem? én azt nem tudom; de nem-is vita-

tom.

tom. Elég az, hogy némely Budai Tanács Uraknak alkalmatosságot adott az említett per arra, hogy a' titulált Fő Méltóságtól azt kérdeznék: Ha ugyan volnának-é az ő Gömörői Jobbágyi között Protestánsok? Mellyre a' fő Méltóság a' leg-kezesztényebb türedelemmel tellyes szívvvel, tagadja, hogy tsak egy-is volna közöttök; holott egy néhány jó magok' biró Kálvinista familiák találtak azok között. Már most ezen szegény nyomorútnaknak, a' jövő sz. György napjára, betsületes absit adatott a' faluból, azért hogy az ő fő Méltóságú Uraknak feleletje meg-igazódjon; és a' szomszéd út-feleken kéntelenítettnek a' Pap és a' Lévitá által lett meg-vettetése után, valamelly jó Samaritanustúl várni sebjeikre bort és olajt, nyugodalmokra pedig Vendégfogadót.

Eger. Mártius' 2-kán. Minekutánna a' mi kegyelmes Püspökünk' Erdejében, két szegény, 's a' szükségtől fa-lopásra kényszerített Lakosok, az Uraság' szó-fogadó kerülőji által agyba lövették, 's az ezekkel edgyütt jártt, de tsudálatossan életek' birtokában maradtt fa-lopok tömlölzeikből Atyafiaik, Barátjaik által erőszakossan ki-szabadítottak, adták magokat ólly környül állások elő, mellyek a' zúgolódó népet némelly vakmerőségekre indithatták volna. Innen támadt az a' hir, mintha a' Püspök Ur' Ő Excell-ja lak helyjét a' nép körül venni, 's minden abban találtató ingó, és ingatlan dolgokat (szörnyü gondolat) a' tüznek akartt volna áldozatjaivá tenni; és a' mit avagy azért is hisznek némellyek, hogy egybe a' Tömlötzőknek erőszakossan lett fel-törettetése után a' már nállunk szálva lévő katonaság, még egy Kompaniával szaporítottott. Annál pedig semmi sints bizonyossabb, hogy a' Püspöki ház kapujin tsak ugyan kettessével állanak fegyveres katonák. — Tek. *Ragólyi József* K. Tanácsos, és N. Borsod V-megye első Vice Ispánnya az ide e' végett ki-rendeltetett Királyi Biztos. A' nyomazás foly erőssen, minden órán többet ezek.

ezeokról. (Ezen tudósítás szerint nem igaz tehát az, hogy az el-kefередett nép, két Püspöki Tiszteknek lett volna gyilkosává) — Fel-németen itt a' szomszéd helységben a' Plébánusnak (ki a' Remete Sz. Pál' szerentséssen el-töröltetett szerzetében volt) izmos Bérese fáért megyen most nem reg' az erdőre, egy utazó Tóttal öszve akad, azt vélvén hogy pénzt kap nála, minden kegyelem nélkül a' földre vertte. Az utazón nem esett halálos ütés; mert mihent vette észre, hogy a' Béres magában hagyta, láb-ra kapott, 's Gyilkosát nyomba követvén az Uraság' vadászszánál bé-vádolta. Ez a' Bérest ide a' Vármegyének Tömlöztzébe hozatta. Olly igen megilletődött e' szomorú eseten a' Béresnek meg-öszült Atya, hogy eszétől is el-távozott. Tébohydásában öszve akada a' Plébánussal, 's azt illetlen szavakkal illette, minthogy hihető, Fijának szerentsétlensége miatt arra vólt neheztelése. A' Plébánus ö Atyasága azon igen bosszonkodott, hogy amaz eszétől el-távozott ember, Urasága ellen véteni bátorzkodott, szép okkal házához tsalatá a' szegény öreget, kezét lábát meg-kötöztetvén, tulajdon kezeivel addig vertte a' négy ágú korbáttsal, míg a' hirtelen elő hozattatott orvos' segítségé is fikeretlen leve. Fel-vagdaltattak a' gyilkos korbáts' kékjei, és tsak hamar életét végezé ez a' szerentsétlen, 's gyermeke eránt vonzó szeretete miatt meg-tébohydott eszü valóban érzékeny Atya — P. L. M. S.

Kolosvár 16. Febr. — Noha a' szemérmetség' füleiben nem leg szebben hangzó, mindazáltal egy igaz és a' közönséges ki-trombitálásra is méltó, következendő történet esett itt nálunk a' Fársáng vége felé: „Az újj esztendőben meg-házosodik egy Sz * nevű Kontzallista, és feleségül vészen egy már nem mindenekelőtt esméretlen meddő menyetkét K* Aniskát. Haza érkezvén egy estve bizonyos *expeditiojából* ezen Ur, kényszerittetik a' maga Hamiskájától, hogy mennének Bálba. Emez el-lévén bádgyadva — nem megyek bizén szivem, monda Feleségének; mert az én bádgyadt tagaim nyugodat-

mat

mat kívánnak. Kéri vala Felesége, hogy botsáttanára el hát őtet egyedül a' Bálba. E' meg-lehet szívem, mond a' Férje — viseld magadat betsületesen. Ezzel az alszöny Bálba mene, a' férfi pedig nyugodalomra tevé tagjait. — De nem sokáig nyúghatik — élvén az új Házofok között gyakran meg-eső gyanú-perrel, fel kél, fel-öltözik álortzáson, 's titkon utánna megy a' *Felperes* a' maga *Allperesének*, 's kétszer 3-szor jól meg-tántzoltatván 's kávéztatván, ki hívja a' Bálból sétálni, 4. arannyokért el-üti rajta a' port idegen ember képében; 's ezzel a' menyétskét a' Bálházba vivén, el-tünik 's haza menvén, mintha nem is ő lett volna, előbeni meg-tsalt ágyába le-fekszik. Haza megy a' menyetske is virrat felé, 's a' szokás szerint — nő szívem hát hogy nyugodott? — hát te hogy mulattad magadat? kérdezik egy máltól. Én roszszúl nyugodtam, felel a' férfi; mert azt álmodtam. hogy te egy idegen emberrel itt 's itt 4 arannyért így 's így tselekedtél. Az *Allperes* tagadván előbb a' dolgot, meg valja a' *Felperes*, hogy az ő lett legyen, ki az *inpopulationis Tabellát* forgatta; azért a' 4 arannyot is meg-találván az alszönynál, ezt tölle vizsgálta vette, és keményen meg-vervén el-hagyta — roszsz tsont az ilyen oldal borda!!

Jegyzés. — A' *Bürger Kronika* nevű Bétsi minden napi — és *Zeitschrift* nevű *Hónapos* Leveleknek írója, 's egyszersmind most itt a' *Bétsi Univerfitásnál* a' Német Törvényes Stilust tanító, egy kevéssel ez előtt pedig Pesten ugyan ezen *Fachban* esmeretes Professor *Hofmann* Ur nyugodalomra tettetett. Félben szakadott hivatalát egyik *Philosophiae* Professor fogja ezen tanulók esztendejének végéig folytatni. Az után rendes Professzorral fog ezen meg-könnyebbedett Kathédra bé-töltetni. — Ezen Professor Ur nevezetes arról, hogy némelly ki-adott igen régi módi írásai által sok ellenségeket szerzett Német Országban magának.

Külső Országokat illető Tudósítások.

Anglia. — Londonban egy *Lonsdal* nevű *Lord* egy *Bell* nevezetű Ujjság-író ellen pert indítván, az egész Város nagy kívánsággal várja a' *Processus*nak ki-menetelét. Az egész per abból vette a' maga eredetét, hogy a' nevezett Ujjság-író e' következő szókat iktatta-bé a' maga *Leveleibe*: — „A' Kép-festők tsak nem kétségsben estenek vala már, hogy az Ördögnek valóságos képét le nem festhetnék. Ekkor *Pindarus* Poëta azt adá tanátsúl egyiknek a' Kép-festők közzül, *Opienak*: hogy soha ők az ördögöt természetibb színre nem festhetik, mintha *Lord Lonsdalnak* ábrázatját vélszik orriginálnak. „ — Angliában ugyan nagy embert egy *Lord*: de ha *Lord Lonsdalnak* hasonlatossága tanál az ördöghöz lenni, soha ugy *Bell*, az Ujjság-író, Angliában a' maga perit el-vezteni nem fogja.

Ezen történet tsak azok előtt tétzhetik nállunk meg-jegyzésre méltónak, kik az Anglusok szokásait valamennyire ismerik. Nállok a' nyomtatás-béli szabadság igen nagy. Az *Udvariak* a' közelebb el oízlott *Parlamentom* alatt-is sokat mesterkedtenek vólt azon, hogy ezen szabadságot meg-szorithassák. Ezt a' mostani *Parlamentomi* ülésekben-is kezdték már némellyek sürgetni: de bajoson fog belölle valami lenni; mivel ezen szabadságnak az *Alsó Ház* tagjai többnyire mind oltalmazóji: a' nép pedig a' nyomtatás-béli szabadságot leg-főbb *Palladiumának* tartya lenni.

Angliában soha egy ujjságot-is *Censura* elejébe nem küldenek. Ennek ki-adója tartozik jót állani mindenről. Ha hibásnak ítéltetik a' ki-adó: törvény elejébe hivattatik, 's magát oltalmazni tartozik: de már ennek nevezetes dolognak kell lenni. Az illyen dolog el-hiresedik. Az egész nép a' maga szabadságát gondolya ilyenkor veszedelembe forogni. A' leg-jobb *Orátorok* állanak elő a' vád alatt lévő félnek oltalmazására; mivel ekkor nem tsak egye-

egyedül ennek az egy embernek ügye, hanem az a' minden Anglusnak tulajdon jussa védelmeztetik, melly szerint ití a' leg-alább való Tsiga áruló asz-szonynak - is szabad, a' maga értelmét beszéddel és irással a' Státus dolgainak folyásiról ki-nyilatkoztatni.

Az 1778-dik esztendőben úgy írta-le egy *Horne* nevezetű Pap Angliának az Amerikaiak ellen indított háboruját, mint a' leg-nagyobb gyilkosságot, az Udvariakat pedig, kik ezen háborut helyyesnek állították lenni, mint gyilkosokat; és ezért való büntetése 12 hónapi fogság vala. — Leg-nagyobb büntetése lehet itt az ilyen bűnösöknek a' vesztő helyre való ki-állittatás. De azt mondják, hogy ilyenkor, midőn valaki az e' féle maga szabad gondolkodásáért állittatik ide, Triumphusnak tart-hatja inkább ezen büntetést, mint gyalázatnak. A' népnek szüntelen való *Vivat* kiáltásai között kísértetik ide. A' leg-kedvesebb frísitő italok hozattatnak számára elő. Az állás virágokkal vagyon ki-ékesíttetve, és a' leg-értelmesebb 's betsülletesebb emberek állván körüllette, kedvesen töltetik-el vélle azt a' büntetésre ki-szabatott egy órányi időt. — Így oltalmazza és betsülli az Anglus nép a' maga nyomtatás-béli szabadságát, mellynek ellenségei a' Parlamentumban most ismét száját kezdettenek tátni.

Az Anglus Király azt kívánta a' múlt hónap-ban *Pitt*ől, hogy igazítsa valahogy úgy a' dolgot a' Parlamentomban, hogy laz Anglus Nemzet fizesse-le a' Korona örökösének a' Vallisi Hertzeg-nek adótságait. Erre *Pitt* nem felelt semmit: hanem a' Ministerségből való el-botsáttatását kérte. A' Király ekkor azt felelte, hogy nem lesz en elle-nére: de más nap már még reggel vissza hivattatott vala *Pitt* az Udvarba, 's Ministerségében meg-marasztatott.

Egy hadakozó tábornak nintsen nagyobb szükség-e a' jó Vezérre, mint az Anglus Királyi Udvarnak egy jó Ministerre. Az Ország Constitutioja szerint

az Udvar szüntelen perben vagy on a' Nemzettel, és az Udvar' Agensse örökké egy olyan nagy Orátori tehetséggel bíró Minister szokott lenni, mint a' millyen most *Pitt* 's. a' Parlamentomnak az a' része, melly az Udvar pártjára hajlik. A' más része a' Parlamentomnak örökké arra vigyáz, hogy az Udvar a' Nemzetet semmiben el ne nyomhassa. Ez a' rész szüntelenül az Udvar pártja ellen vetelkedik, és ezért neveztetik *Oppositio Pártjának*, vagy tsak *Oppositionnak*. Ebben az *Oppositio*ban a' leg-hiresebb Orátorok szoktanak tanáztatni, kik, mivel a' nép ügyét oltalmazzák, a' néptől igen nagy betsületben tartatnak. Illyen most a' többek között *Fox*. Ez az *Oppositio* az, mellyet a' nép úgy néz, mint Agensét, mint valóságos ellensége ellen való oltalmazóját. — Ezen két peres-fél nem mindenkor egy formá nagyságú. Hol az Udvar pártja nevedik, hol az *Oppositio*.

A' *Frantzia* Nemzet javára *Frantzia* Országban egy *Augustinus* Klastromban következendő tsuda mondatik történtenek lenni. Némelley *Chamberyben* mulató vándorló *Frantziáknak* egy nagy láda gyertyát akarván valaki küldeni, el-készíti a' nagy ládát, és addig míg szekérre tétethetné, bé-adja gondviselés alá az *Augustinusokhoz*. Abban a' helységben valami ujjságon kapó Nemzeti Elölljárók lévén, felnyittatják a' ládát, 's hát a' sok gyertya 218 *Mark* ezüsté változott által. Meg-botsáthatatlan ujjság kívánás! — Az Elölljárók a' *Departmán* elejébe küldötték a' láda ezüstöt, tanátsolván, hogy igen jó lenne belölle pénzt veretni a' Nemzet számára; mivel ezen tsuda ugy-is a' Nemzetért történt volna. — Ha egy szolgáló olyan szerentsés lehetett valaha, hogy midőn az ő Urának kenyerét el-lopván, a' tselekedeten rajta érettetett, 's még-is azon *Virtusaért* hogy ezen lopot kenyeret a' szegényeknek akarta adni, megnyerte azt a' tsudatévő tehetséget, hogy a' kenyeret rosakká változtathassa: úgy nintsen miért tsudálkozzunk ezen *Frantzia* gyertyáknak ezüsté való változásán-is.

A' *Spanyol Consulon* szinte reméntelen dolog történt nem régen *Merseille* Várofsában. A' maga mérgével nem biró Frantzia nép réá rontván házaira, és magát, szerentséjére otthon nem tanálván, tsak a' Spanyol tzimert tépte-le lak-házáról, és ezt az akalztó-fa alá vivén, fel-függesztette, mellyet ugyan az Előljárók onnan az után le-véttenek: de már tsak ugyan meg-esett vólt rajta a' tsúfság. Ezen minden népek törvénye ellen esett tsúfságot a' Spanyol Consulon az okozta, hogy egy néhány Frantziák érkeztenek Spanyol Országból *Merseille* Várofsába haza, kik a' Spanyolok közt a' Frantziákon eső tsúfságokat a' nép előtt megbeszéllették.

A' mi a' Frantziáknak Státusfa dolgait illeti, nintsen olyan fel-szenteltetett és a' Politikának fenekéig bé látó Ujjság-iró, ki erről meg-írhasa, hogy ez most F. II-dik *Leopoldnak* halála után mennyiben légyen. Most mi is tsak ugy irhatunk ezen Frantzia környülállásokról, a' mint azok bóldogúlt Fejedelmünknek halála előtt vóltanak. Nagy változásokat okozhatott ebben a' részben a' Német birodalom Fejének el-enyészése. A' Báváriai és Saxoniai Fejedelmek, fogják ugyan a' Tsászári kötelességeket ketten addig-is tenni, mig Tsászár koronáztatik: de ezek közzül sem egyik sem másik nem parantsolja a' *Magyar, Tseh 's az Austriai* Háztól függő más Sergeknek, hogy a' Frantziák ellen táborba szállyanak. Noha tsak ugyan a' mi Fels. *Ferentz* Királyunknak most-is elégséges jusza vágyon arra, hogy a' maga *Belgiumi* és *Svéviai* Tartományainak oltalmazására elegendő Sergeket szállithalson.

Már kérdésben jött vólt a' l'olitikusok között, mi lehelsen annak az oka, hogy ha a' külső Hatalmaságok a' Frantziák ellen meg-edgyeztenek, mind addig-is a' síkra ellenek ki nem állottanak? Ezen kérdésre pedig következő feleleteket adtának némelleyek. — 1.) Féltették a' Királyi Familiát

miliát a' Frantzia dühödt néptől. — 2.) Reméllették, hogy a' Frantzia nép maga magát fel-for-gatván, példát adna más népeknek arra, hogy ne kezdjenek Revolutiot. — 3.) Az Északi u. m. Svéd és Muszka Sergek későn, 's Juniusnál nem-is előbb szállithatnak Serget a' Frantzia szélekre, és így ezért is szükséges volt a' Tsászárnak 's véle edgyütt a' többeknek-is a' dolgot halogatni. — — Már most ide járult még a' 4 dik ok-is, u. m. a' Tsászárnak véletlen halála, melly a' több külső Hatalmanságoknak a' Frantziák ellen való indulá-sát bizonyoson késleltetni fogja: — *Más idők, más maximákat szoktanak kívánni*

Addig, míg a' külső Udvarokhoz a' Romai Tsászár halálának hire meg-érkezett volna, a' dolgok így állottanak. — A' Pruszszus Király nagy siettséggel magához hivatván a' Braunschvájgi Hertzeget, Postdamban véle, Schulemburg nevű mostani leg-nagyobb Ministerével, és Generál Biskovsz-verderrel titkos tanátsot tartott. Mihelyt ezen tanátskozás meg-esett, vissza ment a' Király Berlinbe, 's haladék nélkül tudtára adatta Segürnek a' Frantziák Ministerének, hogy ugy próbállyanak a' Frantziák a' Tsászárra támodni, hogy a' Pruszszus Király azonnal egész erejével ki fog szállani a' Tsászárnak oltalmazására. Ebből által látván a' Frantzia Követ, hogy nintsen mit keresen tovább Berlinben, vissza indút Páris felé. — Nem lehet hát kétségbe hozni azt, hogy a' mi boldogult Fejedelmünk a' Frantziák dolgában a' Pruszszus Királlyal tökéletesen edgyet-értésben ne lett volna. Hogy fog lenni jövendőben a' dolog, azt az idő mutatja-meg.

Lüttikh felé valósággal Pruszszus Sergek vóltanak indulandó félben: a' Braunschvájgi Hertzeg pedig Brüsffelbe vala rendeltetve, hogy itt a' Frantziák ellen dolgozó Pruszszus Sergeket vezérellye.

A' Frantzia széleken mulató ki-vándorlott Brábántusok az ujjabb hírek szerint éppen nem tették-
le

le fegyvereket, sőt szorgalmasan gyakorolják magokat benne.

Ama hires két Lengyel ki-vándorlott nagy Urak, u. m. *Rcevücki* és *Potocki* még mind Jafsiban speculálnak a' Lengyel *Contrarevolutziora*. Ha ők az Orosz Tsászárnében nem biznának, eddig bizonyosan oda hagyták volna *Jafsit*, kivált mióta a' Lengyel Státusok őket, nem tsak hivataljokból ki-vetették, hanem még jofágjaiknak el-foglalásával-is fenyegetik. — Az Ukrániai széleken a' régi *Confederáció* forma egybe-esküvések ismét hirleltetnek a' magok kezdeteket venni. — Nem ok nélkül halogatja a' Saxoniai V. Fejedelem a' Lengyel Koronának el-fogadását. Lehetetlen, hogy az Orosz Udvar a' Lengyelek dolgában most-is fő személyt ne játszodjék.

Baváriából azt írják, hogy ott igen szives jó akarókra tanáltanak a' vólt Jesuiták, kik alattomban ugyan, de annál nagyobb igyekezettel munkálódják az ő Szerzeteknek vizsgálását, és azt erősítik, hogy most sok dolgok nem történnének, ha a' máj *Filosofusok* és *Illuminátusok* helyett ezen Szerzet állana fenn. — De hát a' Jesuiták nem vóltak *Filosofusok*? — vagy talám egyikért azért töröltettek-el, hogy még igen-is nagyok vóltak magoknak?

Utolsó jegyzés.

A' külső Levelekből azt olvassuk, hogy *Alsá-tziában* egy igen nevezetes matériájú könyvet bocsátott mostanában világ elejébe Madám *Necker*. A' könyv a' halálról vagyon írva. A' halálban három Periodusokat, vagy idő pontokat különböztet meg egymástól, u. m. — a' halál kezdete, vagy a' betegnek a' halállal való tusakodását; másodszor azt az időt, midőn minden látható érzékenységek megszünnnek, de a' melly állapotból az ember még magához jöhet, melly tsak tettző halál; harmadik az igaz halál. — Hogy az emberek akkor, midőn magokat a' második állapotban tanálják lenni, midőn még tsak tettzőképpen haltanak-meg, el ne temettesenek, azt adja tanátsúl

ezen *Iro* mindeneknek; hogy a' magok halottakat, az után, hogy meg-hóltaknak lenni tartatnak, még 12 órákig hadják az ágyban fekünni, az után igen ügyesen tegyék egy más ágyba, ha talám még magához jönne. — Végre azt erősíti, hogy az egy néhány hónapig fekütt nyavajásokat 48 — a' forró nyavaják között valamelyikben meg-hóltakat 60 — sőt ha 7 napoknál hamarább hóltanak-meg ilyen forró nyavajában, 72 órák múlva el-lehet temetni. A' Gutta ütésben, az erek nyavajájiban, az ugy nevezett *Chronicus* nyavajákban 's a' t. pedig nem kell az embert el-temetni, valameddig a' test meg nem szagosodott és ábrázatja el nem változott; mert elég példák vagynak, hogy 14 napok múlva-is támodtanak-fel meg-hóltaknak tettett emberek.

Nagy szükség vagyon nállunk az ilyen könyvnek olvasására, ugy-é Fiscalis Uram? 's még talám magának Fiscalis Uramnak-is. — Ezen újabb elzrendők alatt nem igyekeztek a' Német Fejedelmek semmin erősebben, mint azon, hogy a' Zsidóknak azt a' hibás szokását el-törölhessék, melly szerint ezek a' magok halottaikat olly hirtelen el-szokták temetni: de még eddig hijába vólt minden igyekezetek. De bár nállunk Keresztények között tanulnának az emberek valamit a' nyavajáknak természetéhez képest itélni, kivált némelly hirtelen történt halottakról. — Valameddig az embernek szivében elevenség vagyon, mind addig lehetséges dolog, hogy a' meg-szünteknek lenni tettő érzékenységek meg-induljanak. — — *Vesaliusnak* története *Olofz* Orízágban, mindenek előtt tudva vagyon, ki-is a' szent földre való vándorlásra büntettetett penitencia tartás képpen a' Római sz. Szék által azért, hogy egy olyan aszszont tanált fel-bontzolni (anatomizálni) kinek szive, midőn az aszszony fel-mettzetett, még vert, vagy mozgott. — A' valóságos halálnak éppen nem elég jele egyedül a' meg-szagosodás, hanem leg-

leg-bizonyosabb jelei ennek — a' szem' fényes golyóbírsának bé-esése, és a' holt al-felének ki-nyílása.

Jelentő Levelek. Reichstiftbauban Febr. 27-dikén, 1792. A' Hertzegi Igazgató Kantzellaria által.

Elször. — Egy ilyen nevű ide való Uraság-embere: — *Niklas Kaufman von Bezenweiler*, feleségestől és gyermekestől ez előtt 35 esztendővel, a' mint mondják, magát Magyar Országra vette. Mivel a' nevezett *Kaufman Miklosra* mostanában itt egy 71 forint 18 krajtzár és 6 pénzeből álló örökség szállott, az ő hol létét, életét és halálát pedig nem tudja senki: ő tehát, vagy pedig az ő Törvény szerint való örökössei ezen jelentés által végső képpen meg-hivattatnak, hogy a' nevezett örökséget az ide való Hertzegi Igazgató Széktől 6 hónapok alatt, akár személyesen, akár pedig megbizott emberek által, kezekhez vegyék. Külömben pedig a' nevezett Summa az itt lévő közelebb való örökösöknek, szokott *Cautió* mellett által fog adattatni.

Másodszor. — Ugyan tsak egy ide Uraság emberére *Kappelből*, *Humler Antalra*, ki egy néhány esztendővel ez előtt Magyar Országra ment lakni, és az olta lakhelye nem tudatik, meg holt atyáról 50 forintok szállottanak örökség-képpen. Néki magának, vagy pedig házósága-béli örökösseinek 6 hónapok engedtetnek vég-képpen, mellyek alatt, vagy magok személyesen, vagy bizottyaik által az ide való Hertzegi Igazgató Szék előtt meg-jelenvén, nevezett örökségeket által vehetik: külömben pedig ha ki-tanálnának azon túl maradni, a' Testamentomban lévő más nevezettnek fog az, *Cautió* mellett ki-adattatni.]